

**Votaziun dal pievel dals
23 da settember 2012
Explicaziuns dal Cussegl federal**

- 1 Conclus federal davart la
promoziun da la furmaziun
musicala da la giuventetgna**
- 2 Iniziativa dal pievel
«Segirezza d'abitar per
persunas pensiunadas»**
- 3 Iniziativa dal pievel
«Protecziun cunter il fimar
passiv»**

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Davart quai vegni votà

Conclus federal davart la promoziun da la furmaziun musicala da la giuventetgna

Emprim project

Il nov artitelgel constituziunal vul rinforzar la furmaziun musicala dals uffants e da la giuventetgna. El è vegnì elavurà dal parlament sco cuntraproposta a l’iniziativa dal pievel «giuventetgna + musica». L’iniziativa è lura vegnida retratga. Il Cussegl federal ed il parlament recumondan d’acceptar il nov artitelgel constituziunal.

Infurmaziuns davart quest project

paginas 4–11

Text da votaziun

pagina 8

Iniziativa dal pievel «Segirezza d’abitar per persunas pensiunadas»

Segund project

Persunas pensiunadas che vivan en lur atgna abitaziun u chasa duain survegnir la pussaivladad da sa decider cunter l’imposiziun da taglia sin l’atgna locaziun. Per la paja pon ellas deducir damain custs per l’atgna locaziun da lur entradas suttamessas a la taglia. Il Cussegl federal ed il parlament recumondan da refusar l’iniziativa.

Infurmaziuns davart quest project

paginas 12–21

Text da votaziun

paginas 17–18

Iniziativa dal pievel «Protecziun cunter il fimar passiv»

Terz project

L’iniziativa vul rinforzar la protecziun cunter il fimar passiv. I duai esser scumandà da fimar en tut ils spazis serrads ch’èn accessibels publicamain u che servan sco piazza da lavur. Tenor l’iniziativa èsi pussaivel da fixar excepziuns en la lescha. Il Cussegl federal ed il parlament recumondan da refusar l’iniziativa.

Infurmaziuns davart quest project

paginas 22–31

Text da votaziun

paginas 27–28

Conclus federal davart la promoziun da la furmaziun musicala da la giuventetgna (Cuntraproposta a l'iniziativa dal pievel «giuventetgna + musica» ch'è vegnida retratga)

La dumonda da votaziun è la suandanta:

Vulais Vus acceptar il conclus federal dals 15 da mars 2012 davart la **promoziun da la furmaziun musicala da la giuventetgna?** (Cuntraproposta a l'iniziativa dal pievel «giuventetgna + musica» ch'è vegnida retratga)

Il Cussegl federal ed il parlament recumondan d'acceptar la midada da la Constituziun federala.

Il Cussegl naziunal ha acceptà il project cun 156 cunter 31 vuschs ed 8 abstenziuns, il Cussegl dals chantuns cun 31 cunter 6 vuschs e 6 abstenziuns.

Il pli impurtant en furma concisa

La fin da l'onn 2008 è vegnida inoltrada l'iniziativa dal pievel «giuventetgna + musica». L'iniziativa dal pievel ha pretendi da rinforzar la furmaziun musicala d'uffants e da giuvenils. Tranter auter avess la Confederaziun stuì far prescripziuns als chantuns per l'instrucziun da musica en scola. Il Cussegl federal ed il parlament han cumpartì da princip ils giavischs da l'iniziativa, n'èn però betg stads d'accord cun l'intervenziun en las cumpetenzas dals chantuns en il sector da la scola. Perquai ha il parlament elavurà in nov artitgel costituziunal sco cuntraproposta directa. Sinaquai ha il comité d'iniziativa retratg l'iniziativa «giuventetgna + musica» a favur da la soluziun proponida dal parlament.

Fatgs precedents

Il nov artitgel costituziunal vul – sco l'iniziativa dal pievel – rinforzar la furmaziun musicala: En scola duain la Confederaziun ed ils chantuns procurar per ina instrucziun da musica da qualidad. En il temp liber duain uffants e giuvenils avoir la pussaivladad da far musica. Umans giuvens cun in talent musical particular duain vegnir promovids spezialmain. Ultra da quai respecta il nov artitgel costituziunal la repartiziun actuala da las cumpetenzas tranter la Confederaziun ed ils chantuns en il sector da la scola. La midada costituziunala entra en vigur, sch'ella vegn acceptada dal pievel e dals chantuns.

Nov artitgel
constituziunal

Il Cussegl federal ed il parlament èn da l'avis che la musica è centrala per il svilup dals umans giuvens. Els recumondan perquai a las votantas ed als votants d'acceptar la midada costituziunala.

Puntg da vista
dal Cussegl federal
e dal parlament

Il project da votaziun en detagl

Da visitar l'instrucziun musicala en scola, da far musica per exempel en ina societad da musica u da chantar en in chor permetta surtut ad uffants e giuvenils d'acquistar experientschas musicalas. Questa furmaziun musicala è impurtanta per il svilup da la personalitad. Il nov artitgel costituziunal davart la furmaziun musicala tracta quatter temas:

Furmaziun
musicala

La nova regulaziun oblighescha la Confederaziun ed ils chantuns da promover la furmaziun musicala. Questa promoziun vegn da nov fixada a nivel costituziunal. En la pratica sustegnan la Confederaziun ed ils chantuns gia oz la furmaziun musicala cun agids finansials.

1. Obligaziun
da promoziun

Plinavant duain la Confederaziun ed ils chantuns s'engaschar – mintgamai en il rom da lur competenzas – per ina instrucziun da musica da qualitat en las scolas. Ils chantuns duain fixar a nivel naziunal, tge competenzas che las scolaras ed ils scolars ston acquistar en il rom da l'instrucziun musicala, per armonisar uschia las finamiras da l'instrucziun da musica en scola. Talas finamiras da furmaziun naziunalas existan oz gia per ils roms linguas, matematica e scienzas natiralas. Ellas faciliteschan tranter auter la midada da scola d'in chantun a l'auter. Sch'ils chantuns na fixeschan betg las finamiras da furmaziun naziunalas per il rom musica, fixescha la Confederaziun las prescripziuns necessarias.

2. Instrucziun
da musica en las
scolas

La musica n'ha betg lieu mo en il rom da l'instrucziun en scola. Bliers uffants e giuvenils vuessan emprender en il temp liber a sunar in instrument per spir plaschair da la musica u vuessan esser musicalmain activs en autra maniera. Il nov artitgel costituziunal prevesa perquai che la Confederaziun fixescha en cooperaziun cun ils chantuns ils princips per l'access da la giuventetgna al far musica ordaifer la scola. Quai duai dar la schanza ad uschè bliers umans giuvens sco pussaivel da far musica – per exempel en ina da las circa 440 scolas da musica en Svizra che vegnan sustegnidas dal maun public.

3. Access
al far musica

La fin finala tracta la nova regulaziun er la promoziun d'uffants e da giuvenils cun in dun musical spezial: Dapli umans giuvens duain pudair sviluppar meglier lur talent musical.

4. Promoziun
d'uffants talentads

Sch'il pievel ed ils chantuns acceptan la midada costituziunala, fixeschan ils chantuns finamiras da furmaziun naziunala per l'instrucziun da musica en las scolas. Per il sectur ordaifer la scola fixescha la Confederaziun en cooperaziun cun ils chantuns tenor tge princips che la giuventetgna duai survegnir access al far musica e co che uffants e giuvenils cun in talent musical duain vegnir promovids. Sch'il project da votaziun vegn però refusà, manca en la Constituziun l'obligaziun da rinforzar la furmaziun musicala.

Consequenzas
da la votaziun

La finamira da promover la furmaziun musicala è stada incontestada en la debatta parlamentara. Ina minoritad dal parlament ha però resguardà sco betg giavischabla in'extensiun da la cumpetenzza da la Confederaziun en connex cun la furmaziun musicala.

Discussiun
en il parlament

Text da votaziun

Conclus federal davart la promoziun da la furmaziun musicala da la giuventetgna (Cuntraproposta a l'iniziativa dal pievel «giuventetgna + musica»)

dals 15 da mars 2012

L'Assamblea federala da la Confederaziun svizra,

sa basond sin l'artitgel 139 alinea 5 da la Constituziun federala¹,
sunter avair examinà l'iniziativa dal pievel «giuventetgna + musica» ch'è vegnida inoltrada ils 18 da december 2009²,
sunter avair gi invista da la missiva dal Cussegl federal dals 4 da december 2009³,
concluda:

I

La Constituziun federala vegn midada sco suonda:

Art. 67a (nov) Furmaziun musicala

¹ La Confederaziun ed ils chantuns promovon la furmaziun musicala, surtut dals uffants e da la giuventetgna.

² En il rom da lur cumpetenzas s'engaschan la Confederaziun ed ils chantuns per promover ina instrucziun da musica da qualitat en las scolas. Sch'ils sforzs da coordinaziun dals chantuns na mainan betg ad ina armonisaziun da las finamiras per la furmaziun musicala en scola, decretescha la Confederaziun las prescripziuns necessarias.

³ Cun la collavuraziun dals chantuns fixescha la Confederaziun ils princips per l'access da la giuventetgna al far musica e per la promoziun da giuvenils cun talents musicals.

II

Questa cuntraproposta da l'Assamblea federala vegn suttamessa a la votaziun dal pievel e dals chantuns. Sche l'iniziativa dal pievel «giuventetgna + musica» na vegn betg retratga, vegn la cuntraproposta suttamessa a la votaziun dal pievel e dals chantuns ensemen cun l'iniziativa dal pievel tenor la procedura definida en l'artitgel 139b da la Constituziun federala.⁴

¹ CS 101

² Fegl uffizial federal 2009 613 (versiun tudestga)

³ Fegl uffizial federal 2010 1 (versiun tudestga)

⁴ L'iniziativa dal pievel è vegnida retratga. I na dat nagina votaziun dal pievel en chausa (cf. Fegl uffizial federal 2012 4609, versiun tudestga).

Ilis arguments dal Cussegl federal e dal parlament

La furmaziun musicala è impurtanta per ils uffants e per ils giuvenils, precis sco da leger, scriber u far quints. Perquai èsi gist da francar la furmaziun musicala en la Constituziun federala. Il Cussegl federal ed il parlament sustegnan il project, surtut per ils suandants motifs:

La musica è impurtanta per che umans giuvens possian sviluppar lur personalitad e possian rimnar experientscha da vita: Da tadlar musica ed oravant tut da far sez musica e chantar pussibilitescha experientschas intensivassas e promovassas las competenzas creativas, spiertalas e socialas dals umans giuvens. Il nov artitgel costituziunal metta la basa per ina promoziun pli intensiva da la furmaziun musicala d'uffants e da giuvenils.

Giavisch impurtant
e giustifitgà

L'iniziativa dal pievel «giuventetgna + musica» ch'è vegnida retratga ha vulì obligar la Confederaziun surtut da prescriber als chantuns il dumber minimal da lecziuns da musica en scola e da fixar la musica sco rom obligatoric en la scolaziun da la magistraglia. Talas mesiras fissan stadas intervenziuns considerablas en la suveranità da scola dals chantuns. Qua va l'artitgel costituziunal proponì dal parlament main lunsch: La Confederaziun duai daventar activa pir, sch'ìls chantuns sez na fixeschan naginas finamiras da furmaziun naziunalas. Quest artitgel costituziunal è pia cumpatibel cun la repartiziun actuala da las competenzas tranter la Confederaziun ed ils chantuns en il sector da la scola.

Respectar
la suveranità
da scola

Actualmain varieschi da chantun a chantun quant che custa l'instrucziun en ina scola da musica sustegnida dal maun public e co ch'i vegnan promovids umans giuvenns cun in talent musical spezial. Sch'in uffant u giuvenil po emprender a sunar in instrument u sch'el po sviluppar ses talent musical, dependa uschia per part dal domicil e da las entradas. Il Cussegl federal ed il parlament èn da l'avis che uffants e giuvenils duain avair schanzas sumegliantas er areguard la furmaziun musicala. Perquai duai la Confederaziun fixar ils princips per l'access al far musica e promover personas giuvnas cun talents musicals spezials. Cun elavurar ils princips correspondent lascha la Confederaziun vegnir a pled ils chantuns e surlascha a quels da reglar ils detagls. En tut sa tracti tar la nova disposiziun costituziunala d'in cumpromiss equilibrà tranter il basegn da fixar pretensiuns minimalas nazionalas ed il respect da las cumpetenzas chantunalas.

Equalitad da las
schanzas

Sch'il nov artitgel costituziunal vegn acceptà, sto sia realisaziun vegnir concretisada a nivel da lescha. Ils custs supplementars per la Confederaziun, per ils chantuns e per las vischnancas dependan pia da la realisaziun concreta dal nov artitgel costituziunal e na pon perquai anc betg vegnir quantifitgads oz. Senza tsherts meds finansials supplementars en congual cun ils custs actuals na vegn il rinforzament da la furmaziun musicala però strusch ad esser realisabel.

Ils custs
supplementars
dependan da la
realisaziun

Per tut quests motifs recumondan il Cussegl federal ed il parlament d'acceptar il Conclus federal davart la promoziun da la furmaziun musicala da la giuventetgna.

Iniziativa dal pievel

«Segirezza d'abitar per personas pensiunadas»

La dumonda da votaziun è la suandanta:

Vulais Vus acceptar l'iniziativa dal pievel **«Segirezza d'abitar per personas pensiunadas»**?

Il Cussegl federal ed il parlament recumondan da refusar l'iniziativa.

Il Cussegl naziunal ha refusà l'iniziativa cun 119 cunter 77 vuschs ed 1 abstenziun, il Cussegl dals chantuns cun 36 cunter 6 vuschs ed 1 abstenziun.

Il pli impurtant en furma concisa

Tgi che viva en in'atgna abitaziun u en in'atgna chasa, sto pajar taglia sin l'uschenumnada valor da l'atgna locaziun, sco sch'i sa tractass d'entradas. Questa valor correspunda a l'import che pudess vegnir incassà, sche l'atgna chasa u l'atgna abitaziun vegniss dada en locaziun. Per la paja pon vegnir deducids da las entradas suttamessas a la taglia tant ils tschains da debits sco ils custs da mantegniment.

Regulaziun vertenta

L'iniziativa vul dar a las personas pensiunadas la pussaivladad da renunziar a l'imposiziun da taglia sin la valor da l'atgna locaziun. En quest connex propona ella il dretg da tscherner. Tgi che sa decida cunter l'imposiziun da taglia sin la valor da l'atgna locaziun, dastga mo pli far pitschnas deducziuns en connex cun l'atgna proprietad d'abitar. Uschia pon reducir lur chargia fiscala er personas, tar las qualas la valor da l'atgna locaziun importa ina part relativamain gronda da las entradas suttamessas a la taglia. La decisiun tratga n'è betg pli reversibla. Per personas pensiunadas cun proprietad d'abitar per l'agen diever permanent che na vulan betg duvrrar questa pussaivladad, na sa mida dentant nagut.

Tge vul l'iniziativa?

Il Cussegl federal ed il parlament refusan questa iniziativa, perquai ch'ella chaschuna tractaments ineguals. Ella dischavantagescha locataris che n'han betg ina pussaivladad cumparegliabla per reducir lur chargia fiscala. Dischavantages vegnan er ils possessurs d'ina atgna chasa u d'ina atgna abitaziun che n'han betg anc cuntanschì la vegliadetgna da pensiun.

Puntg da vista
dal Cussegl federal
e dal parlament

Il project da votaziun en detagl

Tgi che viva sez en sia atgna abitaziun u chasa na paja nagin tschains da locaziun e spargna uschia custs ch'ils auters paja-taglias ston pagar. Questa uschenumnada valur da l'atgna locaziun correspunda a l'import che pudess vegnir incassà, sche l'atgna chasa u abitaziun vegniss dada en locaziun. Tenor il dretg vertent vala ella sco entrada suttamessa a la taglia. Per la paja pon ils tschains da debits, ils custs da mantegniment, las premias d'assicuranza ed ils custs per l'administraziun tras terzas personas vegnir deducids da las entradas suttamessas a la taglia. Per tegnair quint da l'incumbensa costituziunala da promover la proprietad d'abitar è la valur da l'atgna locaziun fixada pli bass che la valur d'in object da locaziun cumparegliabel sin il martgà.

Taxaziun vertenta
da la proprietad
d'abitar

Tar la valur da l'atgna locaziun prevesa il dretg vertent pussaivladads da distgargia per tscherts cas: Tar la taglia federala directa ed en tscherts chantuns po la valur da l'atgna locaziun vegnir reducida, sche parts da l'edifizi na vegnan betg pli duvradas ed èn vidas suenter ch'ils uffants han bandunà la chasa d'abitar dals geniturs (l'uschenumnada deducziun per sututilisaziun). Ultra da quai datti en tscherts chantuns er regulaziuns per cas da direzza. Quellas prevesan che la valur da l'atgna locaziun po vegnir reducida, sch'ella surpasa ina tscherta procentuala da las entradas decisivas suttamessas a la taglia. La fin finala pon vegnir relaschadas totalmain u parzialmain las taglias sin las entradas en cas che signifitgan propi ina situaziun d'urgenza.

Pussaivladads
actualas
da distgargia

Tenor la «Bilantscha da las facultads da las chasadas privatas» da la Banca naziunala svizra importavan ils debits ipotecars l'onn 2010 var 632 milliardas francs. En congual importava tenor l'Uffizi federal da statistica il product naziunal brut il medem onn circa 550 milliardas francs. En vista a quests fatgs vul l'iniziativa promover il rembursament da las ipotecas. Grazia a la proprietad d'abitar libra da debits duai vegnir pussibilità a persunas pensiunadas dad abitar en moda favuraivla.

Finamiras
da l'iniziativa

Las persunas che han cuntanschì la vegliadetgna da la AVS e che vivan sezzas en lur atgna abitaziun u chasa, duain pudair decider ina giada, sch'ellas vulan che la valor da l'atgna locaziun saja vinavant suttamessa a la taglia u betg. Tgi che sa decida cunter l'imposiziun da taglia, na po lura betg pli deducir ils tschains da debits per l'atgna abitaziun u per l'atgna chasa da las entradas suttamessas a la taglia. Er las premias d'assicuranza ed ils custs da l'administraziun tras terzas persunas na pon lura betg pli vegnir deducids. In dretg da deducziun datti mo pli per ils custs da mantegniment fin ad in import maximal da 4000 francs per onn. Ils custs per mesiras che servan al spargnar energia, a la protecciun da l'ambient u a la tgira da monuments pon anc adina vegnir deducids cumplainamain. Tgi che sa decida cunter l'imposiziun da taglia sin la valor da l'atgna locaziun, na po betg pli revocar questa decisiun. Er betg, sche la situaziun finanziaria sa mida pli tard.

Pretensiuns
da l'iniziativa

12 pertschient dals pajataglias en Svizra èn persunas pensiunadas cun proprietad d'abitar per l'agen diever. Per la maiortad da questas chasadas da persunas pensiunadas fissi d'avantatg da renunziar a l'imposiziun da taglia sin la valor da l'atgna locaziun, numnadamain per var 85 pertschient u circa 467 000 pajataglias. Sch'els profitassan da questa pus-

Damain entradas
tar las taglias sin
las entradas

saivladad, en cas che l'iniziativa vegniss acceptada, avess quai consequenzas considerablas per las entradas fiscalas da la Confederaziun, dals chantuns e da las vischnancas. Sulettamain la taglia federala directa perdess probablmain entradas d'almain 250 milliuns francs per onn (calculaziun approximativa per tut la Svizra, fatga da l'Administraziun federala da taglia a basa da las datas da l'onn fiscal 2005 dal chantun Berna). Ed er ils chantuns e las vischnancas stuessan far quint cun damain entradas tar la taglia sin las entradas. Perquai ch'i manca la basa statistica, na pon vegnir fatgas naginas stimaziuns en chausa.

Text da votaziun

Conclus federal davart l'iniziativa dal pievel «Segirezza d'abitar per persunas pensiunadas»

dals 16 da mars 2012

L'Assamblea federala da la Confederaziun svizra,

sa basond sin l'artitgel 139 alinea 5 da la Constituziun federala¹,
sunter avair examinà l'iniziativa dal pievel «Segirezza d'abitar per persunas
pensiunadas» ch'è vegnida inoltrada ils 23 da schaner 2009²,
sunter avair gi' invista da la missiva dal Cussegl federal dals 23 da zercladur 2010³,
concluda:

Art. 1

¹ L'iniziativa dal pievel dals 23 da schaner 2009 «Segirezza d'abitar per persunas
pensiunadas» è valaivla e vegn suttamesa a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

² L'iniziativa ha il suandant text:

I

La Constituziun federala vegn midada sco suonda:

Art. 108b⁴ (nov) Mesiras fiscalas per promover la proprietad d'abitar

¹ La Confederaziun ed ils chantuns prendan mesiras fiscalas efficazias per promover
e per mantegnair la proprietad d'abitar per l'agen diever.

² Per quest intent prevesan els, surtut per las taglias directas, il suandant:

- a. Persunas che fan sezzas diever da lur proprietad d'abitar pon sa decider ina
giada definitivamain, cur ch'ellas cuntanschan la vegliadetgna, a partir da la
quala la legislaziun federala davart l'assicuranza per vegls e survivents
prevesa il dretg da survegnir ina renta da vegliadetgna, che la valur da lur
proprietad d'abitar per agen diever al lieu da domicil na duai betg suttastar a
la taglia sin las entradas.
- b. Sche questas persunas fan diever da lur dretg, scroda lur pussaivladad da
deducir da l'entrada suttamesa a la taglia ils debits en connex cun l'atgna
proprietad, las premias da las assicuranzas ed ils custs d'administraziun. I
pon vegnir deducids custs da mantegniment fin ad in import maximal da

¹ CS 101

² Fegl uffizial federal 2009 1391 2549 (versiun tudestga)

³ Fegl uffizial federal 2010 5303 (versiun tudestga)

⁴ Sche l'iniziativa dal pievel «Access a la proprietad grazia al respargn immobigliar» vegn
refusada en la votaziun dals 17 da zercladur 2012, daventa l'art. 108b l'art. 108a.

4 000 francs per onn. La Confederaziun adattescha periodicamain quest import a la chareschia. Ils custs per mesiras che servan al spargnar energia, a la protecziun da l'ambient ed a la tgira da monuments, pon vegnir deducids cumplainamain da las entradas suttamessas a la taglia.

II

Las disposiziuns transitoricas da la Constituziun federala vegnan midadas sco suonda:

Art. 197 cifra 8⁵ (nov)

*8. Disposiziun transitorica tar l'art 108b⁶
(Mesiras fiscalas per promover la proprietad d'abitar)*

La Confederaziun ed ils chantuns decreteschan las disposiziuns legalas necessarias. Sche questas disposiziuns n'èn betg anc entradas en vigur il pli tard tschintg onns sunter che l'artitgel 108b⁷ è vegnì acceptà dal pievel e dals chantuns, vegn applitgà directamain l'artitgel 108b⁸.

Art. 2

L'Assamblea federala recumonda al pievel ed als chantuns da refusar questa iniziativa.

⁵ La cifra da la disposiziun transitorica tar quest artitgel vegn definida sunter la votaziun.

⁶ Sche l'iniziativa dal pievel «Access a la proprietad grazia al respargn immobigliar» vegn refusada en la votaziun dals 17 da zercladur 2012, daventa l'art. 108b l'art. 108a.

⁷ Sche l'iniziativa dal pievel «Access a la proprietad grazia al respargn immobigliar» vegn refusada en la votaziun dals 17 da zercladur 2012, daventa l'art. 108b l'art. 108a.

⁸ Sche l'iniziativa dal pievel «Access a la proprietad grazia al respargn immobigliar» vegn refusada en la votaziun dals 17 da zercladur 2012, daventa l'art. 108b l'art. 108a.

Ilis arguments dal comité d'iniziativa

Segirezza d'abitar per personas pensiunadas

L'impostaziun da taglias sin l'atgna proprietad d'abitar è nungista e betg sociala. Quai pertutga surtut las personas pensiunadas ch'abitan en in'abitaziun u en ina chasa d'atgna proprietad. Ellas han savens gia amortisà lur ipoteka e na pon pli deducir nagins debits da lur entradas en la decleraziun da taglia. Dentant vegn imponida vinavant la taglia sin la valor fictiva da l'atgna proprietad d'abitar. Per consequenza daventan las taglias spezialmain autas e las entradas da la renta vegnan diminuidas drasticamain. Il resultat è che questa grupp da la societad na po betg pli sa prestar da posseder atgna proprietad d'abitar senza debits. Tgi che spargna ina vita entira per betg pli avair debits suentar la pensiun na duai betg vegnir chastià cun taglias nungistas.

Ilis proprietaris na duain betg vegnir chastiads

Tgi che cumpra en Svizra proprietad d'abitar sto savens far gronds debits per ina ipoteka e pajar tschains sin ils debits. La valor da l'atgna proprietad vegn agiuntada a las entradas e sin il total vegnan lura imponidas las taglias. Perquai èsi decisiv, gist er per famiglias giuvnas, ch'ils tschains sin ils debits pon vegnir deducids da las entradas per l'imposiziun da taglia. Quai vala er per personas pli veglias che possedan ina chasa u in'abitaziun e n'èn betg ablas d'amortisar lur ipoteka.

Diminuir ils debits

L'indebitament ipotekar da las chasadas privatas en Svizra importa var 650 milliardas francs. En Svizra è l'indebitament ipotekar da las chasadas privatas pli auta ch'il product naziunal brut. Questa situaziun datti mo en fitg paucs pajais. Il sistem actual promova vinavant quest indebitament ch'è privlus er per nossa economia publica. Causa lur debits èn ils proprietaris exposts pli fitg a las fluctuaziuns conjuncturalas. I fiss da promover il cuntrari: L'atgna proprietad d'abitar senza debits. L'iniziativa promova ch'ils debits ipotecars vegnian amortisads. Quai pussibilitescha d'abitar en l'atgna chasa u en l'atgna abitaziun senza avair debits, quai che promova la stabilitad da l'economia publica. Las bunas virtids svizras vegnan rinforzadas: Damain debits, dapli atgna responsabladad.

Gea a l'iniziativa dal pievel «Segirezza d'abitar per personas pensiunadas»

Ulteriuras infurmaziuns chattan ins en tudestg sin: www.sicheres-wohnen.ch

Ilis arguments dal Cussegl federal

**La realisaziun da questa iniziativa chaschunass ina privilegi-
saziun da las personas pensiunadas che han in'abitaziun
u ina chasa d'atgna proprietad. Ina tala subvenziun fiss mal-
gista e rendess pli cumplitgà il dretg fiscal senza che quai
fetschia da basegn. Il Cussegl federal refusa l'iniziativa
cunzunt per ils suandants motivs:**

Sche l'iniziativa vegniss acceptada, chaschunass quai tracta-
ments ineguals. Primo vegnissan dischavantagiadas las
personas pensiunadas che abitan en locaziun. Ellas n'han
naginas pussaivladads da deducziun cumparegliablas.
Secundo chaschunass la realisaziun da l'iniziativa in tracta-
ment inegal da las generaziuns. Personas pensiunadas che
han in'abitaziun u ina chasa d'atgna proprietad vegnissan
privilegiadas envers personas che vivan er en in'abitaziun
u en ina chasa d'atgna proprietad, ma che n'han anc betg
cuntanschì la vegliadetgna da la AVS.

La pussaivladad
da tscherner stgaf-
fescha ingiustias

Tenor l'avis dal Cussegl federal duessan ils possessurs d'ina
atgna abitaziun u d'ina atgna chasa vegnir suttamess a la
taglia tenor las medemas reglas, independentamain da la
vegliadetgna. D'introducìr la pussaivladad da tscherner sco
proponì da l'iniziativa be per ina tscherta gruppa da personas
è inconsequent e malgist. En spezial n'èsi betg giustifitgabel
che la valor da l'atgna locaziun na vegn betg pli suttamessa
a la taglia e che custs da mantegniment fin a 4000 francs
pon tuttina anc vegnir deducids.

Refurma betg
equilibrada

Tras la realisaziun da l'iniziativa daventass il dretg fiscal er
pli cumplitgà. En ina procedura collectiva sco la taxaziun da
taglia stuessi vegnir examinà en mintga singul cas, sch'ì
dastga vegnir profità da la pussaivladad da tscherner e da las
pussaivladads da deducziun restantas. Per personas pensiu-
nadas cun in'atgna abitaziun u cun in'atgna chasa vegnissan
stgaffids uschia dus systems in sper l'auter. Quai chaschunass
daplì lavur per tut ils participads.

Il sistem fiscal
daventa pli
cumplitgà

La realisaziun da l'iniziativa stgaffiss in instrument che dess en emprima lingia a persunas bainstantas ulteriuras pussaivladads d'optimar lur taglias. Quai na correspunda betg a las finamiras da la politica fiscala dal Cussegl federal. E cunzunt n'è l'iniziativa betg adattada per reducir en general ils debits ipotecars da las chasadas privatas svizras. Per ina proprietad d'abitar senza debits dovri mesiras bler pli effizientas che mo in tractament spezial da las persunas pensiunadas.

Stimuls unilaterals
per optimar
las taglias

Per tut quests motivs recumondan il Cussegl federal ed il parlament da refusar l'iniziativa «Segirezza d'abitar per persunas pensiunadas».

Iniziativa dal pievel

«Protecziun cunter il fimar passiv»

La dumonda da votaziun è la suandanta:

Vulais Vus acceptar l'iniziativa dal pievel **«Protecziun cunter il fimar passiv»**?

Il Cussegl federal ed il parlament recumondan da refusar l'iniziativa.

Il Cussegl naziunal ha refusà l'iniziativa cun 138 cunter 52 vuschs e 4 abstenziuns, il Cussegl dals chantuns cun 28 cunter 7 vuschs e 7 abstenziuns.

Il pli impurtant en furma concisa

La Lescha federala davart la protecziun cunter il fimar passiv è en vigur dapi il matg 2010. Grazia ad ella ha la protecziun da la sanadad pudì vegnir meglierada considerablmain. La lescha scumonda da fimar en locals serrads ch'èn accessibels publicamain u che servan a pliras persunas sco piazza da lavur. Excepciuns èn pussaivlas surtut per manaschis da gastronomia. Sut tschertas cundiziuns dastgan quests manaschis porscher locals separads per fimaders (fumoires) u dastgan vegnir manads sco manaschis per fimaders. Persunas emploiadas dastgan lavurar en il service da quests manaschis mo sch'ellas han dà lur consentiment. Tenor la lescha vertenta pon ils chantuns fixar prescripciuns pli rigurusas per la protecziun da la sanadad.

Situaziun actuala

L'iniziativa vul extender il scumond da fimar a tut ils locals serrads accessibels publicamain u che servan sco piazza da lavur. Sche l'iniziativa vegn acceptada, na dastgan pli nagins restaurants vegnir manads sco manaschis per fimaders. Il parlament fixescha las excepciuns. Uschia dastgan vegnir purschids fumoires be sut tschertas cundiziuns, per exempel sch'i na vegn betg servì en els.

Tge vul l'iniziativa?

Il Cussegl federal ed il parlament refusan l'iniziativa. La legislaziun actuala – in cumpromiss chattà suenter lungas cuntra-versas en il parlament – protegia la populaziun cunter il fimar passiv ed ha numerus effects positivs sin la sanadad publica. Perquai fissi memia baud da puspè midar ina lescha ch'è entrada en vigur pir avant pauc dapli che dus onns.

Puntg da vista dal Cussegl federal e dal parlament

Il project da votaziun en detagl

L'iniziativa vul rinforzar la protecziun cunter il fimar passiv. Ella pretenda ch'i vegnia scumandà da fimar en tut ils edifizis accessibels publicamain; in scumond da fimar duai er valair en tut ils manaschis da gastronomia, en spezial en restaurants, en bars ed en discotecas. Il parlament duai fixar las excepziuns: Fumoirs dastgassan per exempel vegnir purschids mo sut cundiziuns severas, per exempel sch'i na vegn betg servì en els. L'iniziativa vul extender il scumond da fimar sin tut ils locals serrads che servan sco piazza da lavur. Tenor il text da l'iniziativa na dastga ina persuna – cuntrari a la situaziun actuala – betg pli fimar en ina piazza da lavur singula. I vegn dentant ad esser permess er vinavant da porscher locals per fimaders er ordaifer ils manaschis da restauraziun, en spezial en interpresas, en l'administraziun, en ospitals ed en chasas da dimora.

Pretensiuns
da l'iniziativa

Sch'il pievel ed ils chantuns acceptan l'iniziativa, ha il Cussegl federal temp sis mais per elavurar e per metter en vigur in'ordinaziun transitorica che regla las disposiziuns da l'iniziativa. Questa ordinaziun resta en vigur fin ch'il parlament ha midà la Lescha federala davart la protecziun cunter il fimar passiv en il senn da l'iniziativa. Cunter las decisions dal parlament e cunter la revisiun da questa lescha pudess en princip puspè vegnir inoltrà in referendum.

Disposiziun
transitorica

La Lescha federala davart la protecziun cunter il fimar passiv vertenta è il resultat d'in process legislativ da plirs onns en il parlament; la lescha e l'ordinaziun respectiva sa basan sin in cumpromiss. Ellas èn entradas en vigur il 1. da matg 2010. La legislaziun federala vertenta scumonda da fimar en tut ils locals serrads che servan a pliras persunas sco piazza da

Legislaziun
actuala

lavor, per exempel interpresas e biros; in scumond da fimar vala er en spazis serrads accessibels publicamain, en spezial en manaschis da gastronomia, en edifizis e vehichels dal traffic public, en ospitals, en canortas d'uffants, en chasas da personas attempadas, en implants da sport e da cultura, en scolas, en locals da fatschenta, en edifizis da l'administraziun publica ed en praschuns.

La legislaziun actuala prevesa duas excepziuns. Ins dastga fimar en fumoirs, sche quels èn segnads sco tals, sch'els èn separads d'auters locals e sch'els han ina ventilaziun suffizienta. Sin dumonda dastgan manaschis da restauraziun e d'hotellaria vegnir manads sco manaschis per fimaders, sche lur surfatscha totala na surpassa betg 80 meters quadrat, sch'els han ina ventilaziun suffizienta e sch'igl è cleramain visibel da dador ch'i sa tracta da manaschis per fimaders. En manaschis per fimaders ed en fumoirs da restaurants u d'hotels dastgan mo lavurar personas emploiadas che han dà lur consentiment latiers.

Excepziuns
actualas

La legislaziun federala fixescha il nivel da protecziun che na dastga betg vegnir sutpassà. Ils chantuns pon relaschar regulaziuns pli rigurasas. En quindesch chantuns èn vegnidas surpigliadas las regulaziuns che rinforzan la protecziun cunter il fimar passiv. En set da quests chantuns (AR, BE, GR, SO, UR, TI e ZH) èn scumandads manaschis per fimaders, dentant dastgi vegnir servì en ils fumoirs. Ils ulteriurs otg chantuns (BL, BS, FR, GE, NE, SG, VD e VS) na permettan ni locals per fimaders ni l'engaschament da personas emploiadas en ils fumoirs.

Regulaziun a nivel
chantunal

L'introducziun da scumonds da fimar ha purtà differents effects positivs. Tranter l'onn 2006 ed il november 2010 è sa reducida da 25 pertschient ad 11 pertschient la quota da persunas ch'èn exponidas mintga emna durant almain in'ura al fim da tubac, la quota da giasts pertutgads en manaschis da gastronomia è perfin sa reducida da 58 a 13 pertschient. Plinavant ha la reducziun da l'exposiziun al fim da tubac gì per consequenza en ils chantuns Grischun e Tessin ch'i ston vegnir ospitalisadas mintga onn var 20 pertschient damain persunas pervia d'in infarct acut dal cor¹.

Ils effects positivs han pudì vegnir mesirads

¹ Vair il document da PDF tudestg «Basisinformation zum Passivrauchen», pagina 7, sin www.bag.admin.ch/abstimmung

Text da votaziun

Conclus federal davart l'iniziativa dal pievel «Protecziun cunter il fimar passiv»

dals 16 da mars 2012

L'Assamblea federala da la Confederaziun svizra,

sa basond sin l'artitgel 139 alinea 5 da la Constituziun federala¹,
suenter avair examinà l'iniziativa dal pievel «Protecziun cunter il fimar passiv» ch'è
vegnida inoltrada ils 18 da matg 2010²,
suenter avair gi' invista da la missiva dal Cussegl federal dals 11 da mars 2011³,
concluda:

Art. 1

¹ L'iniziativa dal pievel dals 18 da matg 2010 «Protecziun cunter il fimar passiv» è
valaivla e vegn suttamessa a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

² L'iniziativa ha il suandant text:

I

La Constituziun federala vegn midada sco suonda:

Art. 118c⁴ (nov) Protecziun cunter il fimar passiv

¹ La Confederaziun decretescha prescripziuns davart la protecziun dals umans cunter
il fimar passiv.

² I na dastga betg vegnir fimà en tut ils spazis interiurs che servan sco piazza da
lavur.

³ Per regla na dastga betg vegnir fimà en tut ils auters spazis interiurs ch'èn
accessibels publicamain; la lescha fixescha las excepziuns. Accessibels publicamain
èn surtut ils spazis interiurs da:

- a. manaschis da restauraziun e d'hotellaria;
- b. edifizis e vehichels dal traffic public;
- c. edifizis che servan a l'instrucziun, al sport, a la cultura u al passatemp;

¹ CS 101

² Fegl uffizial federal 2010 4158 (versiun tudestga)

³ Fegl uffizial federal 2011 2809 (versiun tudestga)

⁴ L'iniziativa dal pievel pretendeva d'introducir questa disposiziun sco art. 118a en la
Constituziun federala. Siond ch'igl è entrads en vigur en il fratemp l'art. 118a
(medischina complementara) ils 17 da matg 2009 e l'art 118b (perscrutaziun vi da
l'uman) ils 7 da mars 2010, survegn la disposiziun davart la protecziun cunter il fimar
passiv proponida en l'iniziativa dal pievel ussa il numer 118c.

- d. edifizis da la sanadad publica, d'instituziuns socialas e da l'execuziun penala.

II

Las disposiziuns transitoricas da la Constituziun federala vegnan midadas sco suonda:

Art. 197 cifra 8⁵ (nov)

8. Disposiziun transitorica tar l'art. 118c⁶ (Protecziun cunter il fimar passiv)

Fin il pli tard sis mais suentar che l'artitgel 108c⁷ è vegnì acceptà dal pievel e dals chantuns decretescha il Cussegl federal en in'ordinaziun las disposiziuns necessarias per realisar ils alineas 2 e 3 da l'artitgel 108c⁸; quellas restan valaivlas fin che las leschas respectivias entran en vigur.

Art. 2

L'Assamblea federala recumonda al pievel ed als chantuns da refusar questa iniziativa.

⁵ La cifra da la disposiziun transitorica tar quest artitgel vegn definida suentar la votaziun.

⁶ L'iniziativa dal pievel pretendeva d'introducir questa disposiziun sco art. 118a en la Constituziun federala. Siond ch'igl è entrads en vigur en il fratemp l'art. 118a (medischina complementara) ils 17 da matg 2009 e l'art 118b (perscrutaziun vi da l'uman) ils 7 da mars 2010, survegn la disposiziun davart la protecziun cunter il fimar passiv proponida en l'iniziativa dal pievel ussa il numer 118c.

⁷ L'iniziativa dal pievel pretendeva d'introducir questa disposiziun sco art. 118a en la Constituziun federala. Siond ch'igl è entrads en vigur en il fratemp l'art. 118a (medischina complementara) ils 17 da matg 2009 e l'art 118b (perscrutaziun vi da l'uman) ils 7 da mars 2010, survegn la disposiziun davart la protecziun cunter il fimar passiv proponida en l'iniziativa dal pievel ussa il numer 118c.

⁸ L'iniziativa dal pievel pretendeva d'introducir questa disposiziun sco art. 118a en la Constituziun federala. Siond ch'igl è entrads en vigur en il fratemp l'art. 118a (medischina complementara) ils 17 da matg 2009 e l'art 118b (perscrutaziun vi da l'uman) ils 7 da mars 2010, survegn la disposiziun davart la protecziun cunter il fimar passiv proponida en l'iniziativa dal pievel ussa il numer 118c.

Ilis arguments dal comité d'iniziativa

GEA a la protecziun da tuts cunter il fimar passiv

Tgi che viva e lavura en Svizra ha **il dretg che sia sanadad vegnia protegida**. Independentamain sch'insatgi abita en Argovia u a Genevra. Perquai valan en tut il pajais las medemas valurs maximalas per substanzas nuschaivlas en l'aria u per la radiaziun radioactiva. Sulettamain tar la protecziun cunter il fimar passiv **datti largias en la legislaziun federala ed in dischurden en las legislaziuns chantunals**. En intgins chantuns vegn la populaziun protegida effizientamain, en auters chantuns na datti nagina protecziun.

Ina regulaziun simpla e cumprovada

L'iniziativa dal pievel «Protecziun cunter il fimar passiv» vul curreger questa situaziun cun ina soluziun simpla e nunbirocratica: En tut la Svizra na dastga betg vegnir fimà en ils locals che servan sco piazza da lavur u ch'èn accessibels publicamain. I dastga dar er vinavant fumoirs, a cundiziun che nagin na lavura en quels. Quai è ina regulaziun cumprovada en blers pajais ed en otg chantuns svizzers. La finamira da l'iniziativa è da proteger tut las persunas cunter il fimar passiv. Sche nagin na vegn donnegià, n'èn damai betg pertutgadas las piazzas da lavur isoladas d'ina persuna.

Ina regulaziun unitara e gista

Ilis avantatgs da questa iniziativa èn evidents: I vala in'única regulaziun naziunala per tut ils restaurants, bars, ospitals, stabiliments da scola e da divertiment. Tgi che lavura en tals u visita els sco giast è protegì cunter il fimar passiv. E tgi che maina in restaurant ha la garanzia ch'i valan las medemas prescripziuns er per sia concorrenza en il chantun vischin.

Per la sanadad e la qualidad da viver

Da stuair lavurar en il fim da tubac chaschuna malsognas dals pulmons, cancer ed infarcts dal cor. L'atgna libertad finescha là, nua che la sanadad dad auters è periclitada.

Perquai sustegnan organisaziuns da medis, da sanadad, da consuments, da giuventetgna e dad emploiads l'iniziativa «Protecziun cunter il fimar passiv» e recumondan da votar GEA.

Ulteriuras infurmaziuns chattan ins en tudestg sin: www.rauchfrei-ja.ch

Ilis arguments dal Cussegl federal

Tenor l'avis dal Cussegl federal è sa cumprovada la legislaziun actuala. La protecziun da la populaziun cunter las consequenzas nuschaivlas dal fimar passiv è vegnida meglierada considerablmain entaifer curt temp, tant a la piazza da lavur sco er en locals accessibels publicamain. Il Cussegl federal renonuscha bain las finamiras da l'iniziativa, ma el è da l'avis ch'i fiss memia baud da gia puspè midar ina lescha ch'è entrada en vigur pir l'onn 2010, che protegia la populaziun e ch'è acceptada da vasts circuls. Il Cussegl federal refusa l'iniziativa cunzunt per ils suandants motifs:

Entaifer fitg pauc temp ha la Lescha federala davart la protecziun cunter il fimar passiv purtà meglieraziuns fundamentalas: per exempel èsi gia oz scumandà da firmar en restaurants, en bars ed en foyers da teaters. La gronda part da la populaziun e da las personas employadas n'è betg pli exponida al fim d'auters. Ultra da quai sa reduceschan allegraivlamain er tschertas malsognas che stattan en connex cun il fimar passiv.

Effects positivs
da la legislaziun
actuala

Il fimar chaschuna adina debattas ardentas. Perquai n'èsi betg sorprendent ch'il parlament ha duvrà plirs onns per arrivar al cumpromiss actual en furma da la lescha federala en vigur.

In bun
cumpromiss

La Lescha federala davart la protecziun cunter il fimar passiv tegna quint da la tradiziun federalistica. Ella respecta la suveranità dals chantuns ed als permetta da fixar er disposiziuns pli rigurusas. Da questa pussaivladad han quindesch chantuns fatg diever. L'experiencescha mussa che l'applicaziun da la legislaziun actuala è sa cumprovada.

La lescha
resguarda
il federalissem

Sche l'iniziativa vegn acceptada, ha il Cussegl federal temp sis mais per relaschar in'ordinaziun transitorica che resta en vigur fin ch'il parlament ha midà la Lescha federala davart la protecziun cunter il fimar passiv en il senn da l'iniziativa. In tal proceder è nunusità e pudess avair per consequenza ch'ils circuls pertutgads stuessan s'adattar entaifer curt temp a duas midadas en l'applicaziun da la protecziun cunter il fimar passiv: l'emprima giada, suenter ch'il Cussegl federal avess mess en vigur l'ordinaziun transitorica; la segunda giada, suenter che la Lescha federala davart la protecziun cunter il fimar passiv fiss vegnida adattada.

Regulaziun
transitorica
nununusitada

L'iniziativa vul francar en la Constituziun federala in nivel da protecziun unitar; uschia na tegna ella betg quint dal cum-promiss chattà en il parlament, che respecta il federalissem e che ha gia permiss ina buna protecziun cunter il fimar passiv. Ultra da quai è l'iniziativa memia stricta e memia pauc flexibla, perquai ch'ella na prevesa naginas excepziuns per persunas emploiadas che han ina piazza da lavur singula e che fiman là senza mulestar intgin auter.

L'iniziativa
è pauc flexibla

Tenor l'avis dal Cussegl federal èsi memia baud da gia puspè midar ina lescha che ha purtà entaifer mo dus onns numerus effects positivs. Avant che la lescha vertenta vegn revedida, duai vegnir sclerì, sch'ella ha anc auters effects positivs.

La midada
vegn memia baud

Per tut quests motivs recumondan il Cussegl federal ed il parlament da refusar l'iniziativa dal pievel «Protecziun cunter il fimar passiv».

PP
Spediziun postala

Trametter enavos a la controlla
d'abitants da la vischnanca

**Recumandaziun
a las votantas ed als votants**

Il Cussegl federal ed il parlament recumandan a las votantas ed als votants da votar ils 23 da settember 2012 sco suonda:

- Gea al conclus federal davart la promoziun da la furmaziun musicala da la giuventetgna
- Na a l'iniziativa dal pievel «Segirezza d'abitar per persunas pensiunadas»
- Na a l'iniziativa dal pievel «Protecziun cunter il fimar passiv»

Fin da redacziun:
20 da zercladur 2012

Ulteriuras infurmaziuns sin:
www.admin.ch
www.parlament.ch
www.ch.ch